

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Катя Дионисиева, ЮЗУ “Н. Рилски” – Благоевград

на **дисертационен труд** за присъждане на образователна и научна степен „**доктор**“ в област на висшето образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2 Педагогика, докторска програма *Специална педагогика*

на тема:

**ПРОЕКТИРАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА СПЕЦИАЛНИ ПРОГРАМИ ПО ФИЗИЧЕСКО
ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ ЗА УЧЕНИЦИ СЪС СЕНЗОРНИ УВРЕЖДЕНИЯ,
ОБУЧАВАЩИ СЕ В ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНИ УЧИЛИЩА**

Докторант: **Игнатиос Михаил Караникас**

Научен ръководител: **проф. дпн Мира Цветкова-Арсова**

Настоящото становище е изготвено на основание заповед № РД 38-539/17.11.2020 г. на ректора на Софийски университет „Св. Кл. Охридски“, решение на ФС на ФНОИ от 11.11.2020 г. / Протокол №17, както и на решение на научното жури по процедурата.

Общо представяне на процедурата и докторанта

Игнатиос Михаил Караникас е завършил Факултет по физическо възпитание и спорт на Университет Аристотел в Солун, Република Гърция. През 2011-12 г. се обучава и завършва магистърска програма “Развиване на умения на учители за правилно взаимодействие с ученици и семейства в затруднение” в Торино, Италия. Надгражда своите професионални знания и умения чрез магистратура през 2012-2014 г. по програма “Упражнения и здраве” на университета в Тесалия. Участва в различни обучения по проблемите на комуникацията на лица със сензорни нарушения и придобива умения по жестов език и Брайлово писмо. Продължаващата му квалификация е тясно свързана с професионалните му интереси и реализация – над 15 години работа като учител по физическо възпитание и спорт. През 2015 г. записва докторантура по специална педагогика на СУ – ФНОИ, която сега финализира.

Представените от докторанта документи на електронен носител са в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на СУ и отговарят на изискванията за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

Актуалност на тематиката

Социалната политика за хората с увреждания в ЕС се осъществява чрез държавната законодателна и нормативна уредба на отделните страни, която следва установени общи регламенти. Същевременно спортната политика по отношение на хората с увреждания е насочена към осигуряване на възможност за социална интеграция чрез физическо възпитание и спорт във всичките му разновидности. За решаването на проблемите, свързани със социалната адаптация и интеграция на децата със СОП е необходимо обновяване и актуализиране на съдържанието, формите и методите за тяхното обучение в условията на приобщаващото образование. Адаптираното физическо възпитание в общообразователна учебна среда, което е във фокуса на оценявания дисертационен труд на И. Караникас, е свързано с познаване на специфичните характеристики на отделните групи ученици със СОП и подготовката им за придобиване на нови двигателни умения и навици. В този смисъл, едновременно в социален и педагогически план, темата на разработката е актуална и значима за цялостното развитие на учениците със сензорни нарушения и по-конкретно тези с увреден слух.

Познаване на проблема

Темата на дисертацията е в сферата на предходната професионална подготовка на И. Караникас и е тясно свързана с професионалния му опит – “Проектиране и прилагане на специални програми по физическо възпитание и спорт за ученици със сензорни увреждания, обучаващи се в общообразователни училища”.

Прегледът на литературата директно кореспондира с поставените цели на дисертационния труд и показва добро ниво на професионална компетентност на изследователя. Използвани са литературни източници с широк времеви диапазон (1978 - 2014), но предвид оскъдните публикации по основната тема, намирам това за обяснимо поради предизвикателствата в разгръщането на приобщаващото образование. В цялостния прочит на разработката се открояват добрата теоретична подготовка, дългият професионален опит и устойчивите интереси на докторанта към физическото възпитание и спорта като добри практики за развитието на всички деца и подрастващи.

Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е разработен в обем от 107 печатни страници основен текст и 15 стр. библиография, съдържаща 126 заглавия на английски и гръцки език. Приложенията са 4 и включват: гръцката мануална азбука; форма за съгласие, проверена в изследователска работа; Скала на баланса на Берг; описание на експерименталната програма за интервенция. В края на основния текст са поместени научно-приложните приноси от цялостната работа по

дисертационния труд, изведени от докторант И. Караникас.

Дизайнът на разработката има следната структура: увод; три глави, от които I - литературен обзор, II - методология, и III - анализ на получените резултати и обсъждане; заключение.

Литературният обзор е фокусиран върху ролята на физическото възпитание и спорта за развитието на учениците със слухови нарушения. Прави впечатление доброто познаване от докторанта на правните норми в гръцкото законодателство, третиращи правата и конкретно обучението на деца и подрастващи със специални потребности в съвременните условия. Представени са основните характеристики на слуховите нарушения, рехабилитационните аспекти при глухи и слабочуващи деца, езиковото им развитие и спецификата на комуникацията като предпоставки за интегриране и функциониране в общообразователна среда. Вниманието е насочено и към учебните програми за ученици с този вид сензорна недостатъчност. Подчертава се важноста на сътрудничеството между различните специалисти (напр., учител по физическо възпитание и спорт и специален педагог) при подбора на адекватно на потребностите на отделния ученик или група ученици учебно съдържание. Разкрива се влиянието на различни групи физически упражнения за психосоциалното развитие на учениците. В контекста на темата на изследването са дискутирани и въпросите за ролята на физическото възпитание за деца с увреден слух в условията на приобщаващото образование, мястото на специалния учител по спорт. В края на литературния обзор е предложен преглед на тестове за изследване на баланса (статичен и динамичен), който има своя специфика и се нуждае от превенция, контрол и корекция при децата със слухови нарушения. Тук вниманието на докторанта е фокусирано върху Скалата за баланс на Берг, която е и основен инструмент в проведеното изследване.

Методика на изследването

Основните параметри на проведеното изследване са представени точно и последователно – цел, хипотези и задачи на изследването, описание на участниците с експериментална и контролна групи, методология и процедури. Методологията включва две фази – предварителна и интервенционна, които са надлежно представени в текста и чрез приложение 3.

Резултатите са подложени преди всичко на количествен анализ, за което докторантът прави предварителна уговорка и обосновка. Статистическата обработка на данните е впечатляваща и много добре представена в трета глава. *Анализът на резултатите* е последователен, съпътстван от таблично представяне (19 таблици), и последван от кратка дискусия, в която са изведени и отговорите на издигнатите три работни хипотези. Налице е частично съпоставяне на резултати от проведеното от докторанта изследване с публикувани сходни резултати. В *заключение* И. Караникас прави обобщение на резултатите от цялостната разработка и дава две препоръки, с които

прогнозира по-широко приложение на подобни интервенционни програми и по посока на специалното училище.

Логично следват **приносите** от научното изследване, които са резултат от целенасочена изследователска работа, акцентираща върху ролята на физическото възпитание и спорта в обучението на ученици със слухови нарушения в приобщаваща образователна среда. Разработката е реален принос към търсенето на адекватни решения за физическото развитие на учениците с увреден слух чрез обучението по спорт в общообразователното училище. Литературният обзор запълва една празнота в информацията по проблема. Целевото проучване на чужд опит и преводът на гръцки език на Скалите на баланса на Берг обогатяват гръцката научна литература и дават на специалистите надеждно средство за оценка и контрол на баланса в практиката.

Приложеният **автореферат** с обем 64 страници е разработен съгласно нормативните изисквания и отговаря на съдържанието на дисертационния труд.

Във връзка с дисертационния труд са представени **4 публикации** за периода 2006 – 2016 г. Три от тях са самостоятелни и една – в съавторство с научния ръководител. Всички публикации са със съдържание по темата на обсъжданата дисертация и са достатъчни за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

Заклучение

Дисертационният труд *съдържа научно-приложни резултати, които са приноси за теорията и практиката на съвременното училище в условията на приобщаващото образование* и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ на СУ.

На основание на изложеното до тук давам **положителна оценка** на представения от Игнатиос Михаил Караникас дисертационен труд на тема *“Проектиране и прилагане на специални програми по физическо възпитание и спорт за ученици със сензорни увреждания, обучаващи се в общообразователни училища”*.

Предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен “доктор” на Игнатиос Михаил Караникас в област на висшето образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2 Педагогика - Специална педагогика.

15.01.2021 г.
гр. София

Изготвил становището:
(доц. д-р Катя Дионисиева)

